

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ

ф.л.
14.06.24р

Спеціальність 211 «Ветеринарна медицина»

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ:
Завідувач кафедри ветсанекспертизи,
гігієни продуктів тваринництва і патологічної анатомії
ім. Й.С. Загаєвського, професор
В.П. Лясота
" 10 " серпня 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему: " Клініко-морфологічна діагностика за інфекційного
ринотрахеїту телят "

Виконавець: В.А. А.А. Нейлик

Науковий керівник М.В. М.В. Утеченко

Рецензент С.Л. С.Л. Білець

м. Біла Церква
2023 р.

ЗМІСТ

	Стор.
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ	4
РЕФЕРАТ	5
ANNOTATION	6
ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ.....	10
1.1. Історична довідка	10
1.2. Етіологія	11
1.3. Епізоотологія хвороби	12
1.4. Патогенез	13
1.5. Клінічні ознаки хвороби	14
1.6. Патолого-анатомічні зміни	16
1.7. Діагностика хвороби	17
1.8. Лабораторна діагностика	18
1.9. Диференційна діагностика	19
1.10. Лікування	20
1.11. Профілактика, імунітет та специфічна профілактика	21
1.12. Висновок з огляду літератури	23
РОЗДІЛ 2. ВИБІР НАПРЯМКІВ ДОСЛІДЖЕНЬ, МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ ВИКОНАННЯ РОБОТИ	25
2.1. Матеріали і методи дослідження	25
2.2. Схема проведення досліджень	26
2.3. Організаційно-виробнича характеристика СТОВ «Вільшанка» Черкаської області	27
РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ВЛАСНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	36
3.1. Епізоотологія інфекційного ринотрахеїту телят на МТФ СТОВ «Вільшанка» Черкаської області Звенигородського району	36
3.2. Результати клінічного обстеження телят	37
3.3. Результати некропсії телят	37
3.4. Результати лабораторних досліджень	38
3.5. Результати гістологічних досліджень	38
3.6. Диференційна діагностика	39
3.7. Лікування	40
3.8. Профілактика інфекційного ринотрахеїту телят	41
3.9. Економічний збиток від ІРТ	44
РОЗДІЛ 4. АНАЛІЗ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ ОТРИМАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ	49
ВИСНОВКИ	55
ПРОПОЗИЦІЇ ВИРОБНИЦТВУ	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	57
ДОДАТКИ	66

РЕФЕРАТ

Магістерська робота викладена на 66 сторінках комп'ютерного тексту, уміщує наступні розділи: вступ, огляд літератури, вибір напрямків досліджень, матеріали та методи виконання роботи, результати власних досліджень, аналіз та узагальнення отриманих результатів, висновки, пропозиції виробництву, список використаної літератури (70 джерела, з них 54 зарубіжних), додатки. Роботу ілюстровано 1 таблицею, 17 рисунками.

Об'єкт досліджень – телята хворі на інфекційний ринотрахеїт ВРХ.

Методи досліджень: епізоотологічний, вірусологічний (ізоляція вірусу ІРТ), клінічний, патолого-анатомічний (виконання некропсії), гістологічний, апробація лікувальних та превентивних заходів.

Конкретні результати роботи та їх новизна. У цій роботі описуються результати клінічних, вірусологічних, гістологічних та патолого-анатомічних досліджень за інфекційного ринотрахеїту телят та систематизовано зміни властиві даній формі перебігу заразної хвороби.

Використовуючи комплекс діагностичних маркерів узагальнені розрізнені діагностичні дані, які можуть бути використані практикуючими лікарями ветеринарній медицині, за життєвої та посмертної діагностики інфекційного ринотрахеїту телят.

Вперше, в умовах СТОВ було проведення моніторингу захворюваності стосовно хвороб інфекційної етіології ВРХ. У нозологічному аспекті встановлено: особливості прояву епізоотичного процесу, сезонність, визначені та упорядковані клінічні ознаки, патолого-анатомічні зміни та лабораторна діагностика за інфекційного ринотрахеїту телят.

Ключові слова: інфекційний ринотрахеїт, телята, вірус, симптоми, некропсія, гістологія.

Результати кваліфікаційної роботи пройшли апробацію на Всеукраїнській науково-практичній конференції здобувачів вищої освіти "Молодь - аграрній науці і виробництву. Актуальні проблеми ветеринарної медицини". Б. Церква, 14.04.23 р.

REFERAT

The master's thesis is laid out on 66 pages of computer text, contains the following sections: introduction, review of literature, selection of research areas, materials and methods of work, results of own research, analysis and generalization of obtained results, conclusions, proposals for production, list of used literature (70 sources, of which 54 are foreign), appendices. The work is illustrated with 1 table, 17 figures.

The object of research is calves suffering from infectious bovine rhinotracheitis.

Research methods: epizootological, virological (isolation of the IRT virus), clinical, pathological and anatomical (necropsy), histological, testing of therapeutic and preventive measures.

Specific work results and their novelty. This work describes the results of clinical, virological, histological and pathological-anatomical studies for infectious rhinotracheitis of calves and systematizes the changes characteristic of this form of the course of the infectious disease.

Using a complex of diagnostic markers, disparate diagnostic data are summarized, which can be used by veterinary medicine practitioners for vital and postmortem diagnosis of infectious rhinotracheitis in calves.

For the first time, in the conditions of STOV, morbidity monitoring was carried out regarding diseases of infectious etiology of cattle. In the nosological aspect, the following features of the epizootic process, seasonality, defined and organized clinical signs, patho-anatomical changes and laboratory diagnostics for calf rhinotracheitis were established.

Key words: infectious rhinotracheitis, calves, virus, symptoms, necropsy, histology.

The results of the qualification work were approved at the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference of Higher Education Graduates "Youth - Agrarian Science and Production. Actual problems of veterinary medicine". B. Tserkva, 14.04.23

ВИСНОВКИ

1. У ході проведених досліджень було вивчено епізоотичну ситуацію за інфекційного ринотрахеїту телят в умовах СТОВ "Вільшанка" Черкаської області Звенигородського району і встановлено, що вона є напруженою.

2. Діагноз захворювання на ПРТ вважається встановленим якщо вірус ізольовано з патматеріалу та ідентифіковано, виявлено антиген в одній із реакцій: РІФ, ІФА, ПЛР, або ж вірусу ПРТ у патматеріалі та спермі за допомогою однієї з реакцій: РІФ, ІФА, РН, ПЛР, РДП.

3. Респіраторна форма інфекційного ринотрахеїту молодняка великої рогатої худоби викликає ДНК-геномний вірус, родини герпесвірусів 1-го серотипу.

4. Джерелом збудника хвороби є хвора і перехворіла велика рогата худоба та тварини з латентним перебігом інфекції.

5. У ході патолого-анатомічних обстежень виявляли риніт, ларингіт, трахеїт, лобулярну серозну пневмонію. Рівень смертності низький, більшість інфекцій проходять безсимптомно.

6. При гістологічному дослідженні респіраторних шляхів виділяють гігантські синцитіальні клітини в бронхіолах, дегенерацію та некроз епітеліальних клітин бронхіол і легеневої тканини, явища клітинної інфільтрації.

7. Нашарування вторинних бактеріальних інфекцій можуть призводити до більш тяжкого плину респіраторних хвороб.

8. Економічний збиток від інфекційного ринотрахеїту телят досить важко поррахувати, оскільки більшість випадків мають поліетиологічну структуру.